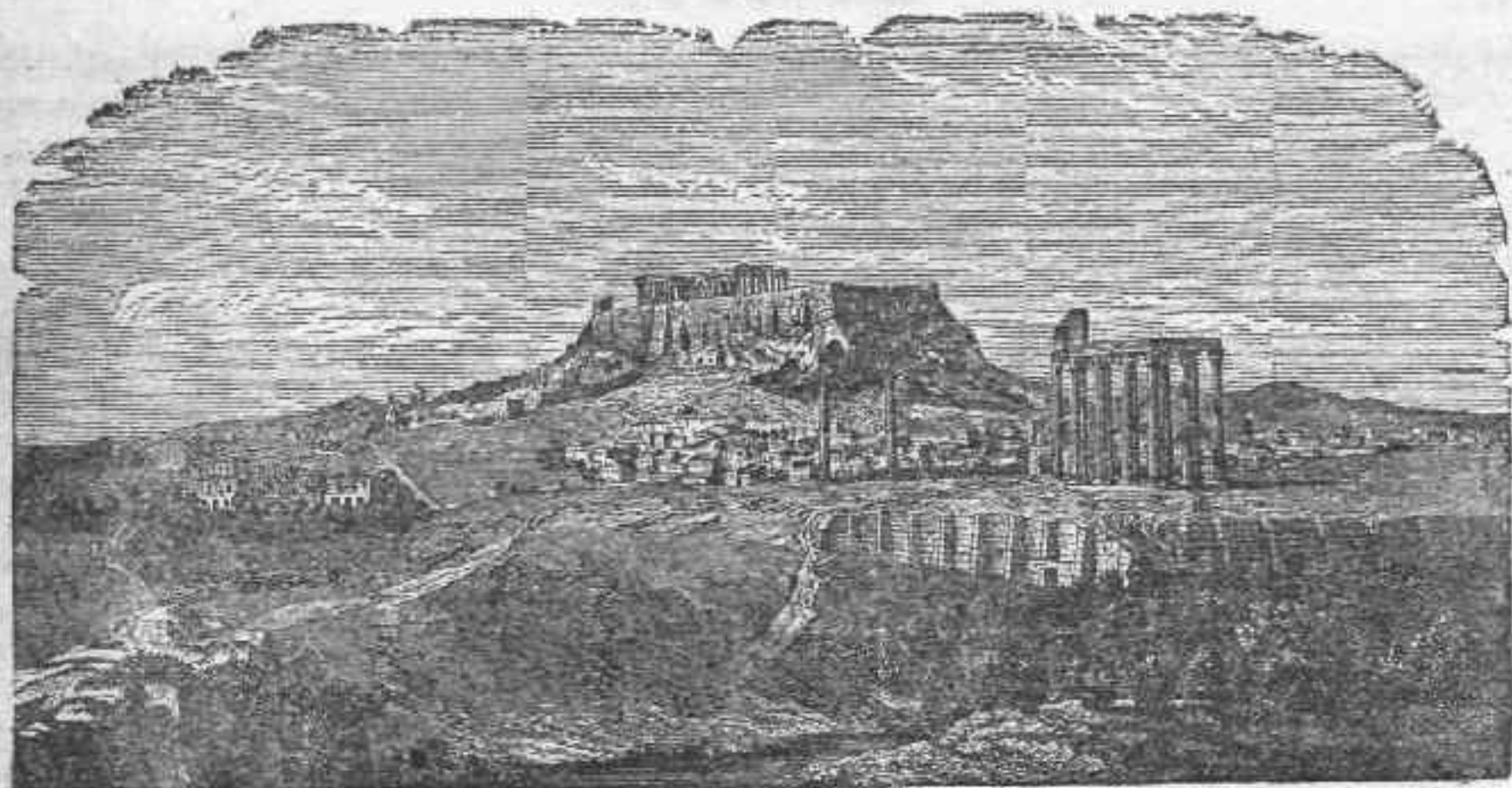

ΠΑΝΔΩΡΑ.

15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ, 1858.

ΤΟΜΟΣ Θ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 194.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

ΤΟΥ

ΕΒΡΑΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ἐκ τῶν πηγῶν τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς.

Οἱ πολιτικοὶ νόμοι τοῦ Ἑβραϊκοῦ ἔθνους, περιεχόμενοι ἐν τῇ Πεντατεύχῳ τοῦ Μωϋσέως καὶ ἐκ τῶν ἄλλων βιβλίων τῆς Γραφῆς διαφωτιζόμενοι, ἀποτελοῦσι τιμαλφέστατον μνημεῖον ἀρχαίου πολιτισμοῦ, προηγηθέντος τοῦ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ῥωμαίων χωρὶς νὰ ἐπηρεάσῃ αὐτούς, κατὰ μέγα δὲ μέρος ἐκπηγάζοντος ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου, πρώτης ιστορικῆς κοιτίδος τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, ἐνθα ἐγεννήθη καὶ ἐξεπαιδεύθη ὁ μέγας ἐκεῖνος Νομοθέτης, ὁ πληρώσας τῆς δόξης τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τριάκοντα τρεῖς ὅλους αἰῶνας.

Ἄλλ' ἡ μελέτη τῶν Ἑβραϊκῶν νόμων οὐχ ἀπλῶς ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῆς ἀρχαιολογίας καὶ τῆς ιστορίας παρίσταται ἀξιόλογος. Χάριν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὅστις ἐβλάστησεν ἐκ τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου, περιελθοῦσης τῆς Γραφῆς εἰς τὰς χεῖρας πάσης χριστιανικῆς κοινωνίας, οἱ ἐν αὐτῇ πολιτικοὶ θεσμοὶ ὤφειλον ἀναγκαίως νὰ ἐπενεργήσωσι, καὶ ἀληθῶς ἔχον σημαντικωτάτην ἐπιρροὴν εἰς τὴν διαφύθησιν τῶν νομοθετῶν τῆς τε μεσαιωνικῆς ἐποχῆς καὶ τῆς νεωτέρας.

Τούντεῖθεν τὸ Ἑβραϊκὸν Δίκαιον ἀποβαίνει λίαν

ἐνδιεφέρον καὶ ὡς ἄλλη πηγὴ θεωρούμενον τοῦ καθ' ἡμᾶς Δικαίου, καὶ τοι ριζικαὶ καὶ θεμελιώδεις διαφοραὶ περὶ τὰ ἦθη καὶ τοὺς θεσμοὺς διακρίνουσι τὰς κοινωνίας τῆς μεγαλεπιδόλου γενεᾶς τοῦ Ἰσραὴλ ἀπὸ τῶν τῆς Σημιτικῆς, εἰς ἣν καὶ τὰ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ ὑπάγονται.

Οὕτω, παρεκτός τοῦ ὅτι ἡ ἱεροκρατία τοῦ Ἑβραϊκοῦ πολιτεύματος ἐλήφθη κυρίως ὡς τύπος τῆς κατὰ τὸν μεσαιῶνα συσταθείσης καὶ μέχρις ἡμῶν διατηρουμένης Παπικῆς θεοκρατίας, βλέπομεν λ. χ. ἀπαγορεύσεις τινὰς καὶ κωλύματα ὡς πρὸς τὸν γάμον καθιερωθέντα καὶ παρ' ἡμῖν τὴν εἰς τὸ κληρονομεῖν προτίμησιν τῶν ἐξ ἀρρενογονίας συγγενῶν καὶ τὰ πρωτοτοκεῖα ἐπικρατήσαντα παρὰ διαφοροῖς λαοῖς τῆς Εὐρώπης· τὸ ἀναπαλλοτρίωτον τῶν ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων νομοθετηθέν, ὡς ποτε τῶν λευϊτικῶν ἀγρῶν· τὸ ἐπὶ τόκῳ δάνειον πολλάκις πολλαχοῦ ἀπαγορευθέν· καὶ περιορισμοὺς τινας ὡς πρὸς τὰς ἐνεχυριάσεις τεθέντας, λόγῳ φιανθρωπίας, ἡ ἕνεκα τῆς εἰς τὰς πρώτας ἀνάγκας τοῦ λαοῦ ὀφειλομένης ἀνασχοπῆς, ὡς ἐν αὐτῷ τῷ νόμῳ τοῦ Μωϋσέως.

Οἱ ποινικοὶ νόμοι τῶν Ἑβραίων καθίστανται ἰδικιτέρως ἀξιοπαρατήρητοι διὰ τὴν ῥητὴν ἀπαγόρευσιν πάσης μὴ προσωπικῆς εὐθύνης, ἀρχὴ ἥτις δυστυχῶς παρεγνώρισθη εἰς τοὺς νεωτέρους καιροὺς διὰ τὴν περιφρούρησιν ἐξόχως τῆς πατρικῆς ἐξουσίας καὶ τὴν προστασίαν ἣν μάλιστα ἀπέδιδον εἰς τὴν οἰκογένειαν· ὡς καὶ διὰ τὰς ὁρθὰς καὶ σαφεῖς διακρίσεις αἱ παρεδέχοντο ἐπὶ ἀνθρωποκτονίας· καὶ ἰδίως διὰ τὴν ἀκρίθειαν μεθ' ἧς ἐν τῇ δολοφονίᾳ

περιέγραψαν τὰ στοιχεῖα τῆς προμελέτης. Βλέπομεν δὲ ὅτι ἐὰν περὶ τῶν κατὰ τοῦ πολιτεύματος καὶ τῶν ἄλλων ἐγκλημάτων ἐδίκάζον οἱ κατὰ τόπον κριταὶ καὶ οἱ ἱερεῖς, τὰ περὶ φόνου ὅμως διέκρινεν ἡ συναγωγή τοῦ λαοῦ, ὅπερ ἀντιστοιχεῖ προφανῶς εἰς τὴν διὰ τῶν ὀρκωτῶν ἐκδίκασιν.

Ἄλλ' ἵνα κατανόησιν τὴν ἀκριβῶς τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἑβραϊκοῦ Δικαίου, καὶ τὴν ἐπιρροὴν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν νεωτέρων θεσμοθεσιῶν, ἐπ' ἀνάγκης οὐχὶ μόνον νὰ διακριθῶσι καὶ συλλεχθῶσιν ἐπιμελῶς αἱ παντοῖαι πολιτικαὶ διατάξεις αἵτινες εἰσὶ διεσκορπισμέναι εἰς τὰ βιβλία τῆς Γραφῆς, διαφωτιζόμεναι διὰ τῆς συμπαραβολῆς τῶν διαφορῶν χωρίων, ἀλλὰ καὶ νὰ καταταχθῶσι τὰ οὕτω συλλεχθέντα στοιχεῖα καθ' ἡν μέθοδον ἐν γένει περεδέχθησαν αἱ νεώτεραι νομοθεσίαι εἰς τοὺς διαφοροὺς τῶν κώδικας.

Τοιοῦτος ὁ σκοπὸς τοῦ ἐπομένου Διαγράμματος, ὅπερ πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπλοῦν δοκίμιον ἐκτενεστέρας πραγματείας, ἐν ᾗ, παραθέτοντες αὐτὰ τὰ γραφικὰ χωρία καὶ ἀναπτύσσοντες τὴν ὕλην διὰ τῆς ἀντιπαραβολῆς τῶν τοῦ Βυζαντινοῦ καὶ τοῦ νεωτέρου δικαίου ἀρχῶν τε καὶ διατάξεων, προτιθέμεθα νὰ δώσωμεν ὅσον οἶόν τε πλήρη τὴν ἐκθεσιν τοῦ Ἑβραϊκοῦ Δικαίου, ὑπὸ τὴν τριπλὴν ἐποψίν τοῦ πολιτεύματος, τῶν πολιτικῶν νόμων, καὶ τοῦ ἰδιαιτέρου ὀργανισμοῦ τῆς ἰδιοκτησίας παρὰ τῷ ἀρχαίῳ ἐκείνῳ λαῷ, τοῦ ὁποίου οἱ θεσμοὶ ἰσχυρῶς ἐπενήργησαν οὐχ ἥττον εἰς τὰ ἥθη ἢ εἰς τοὺς νόμους τῶν νεωτέρων κοινωνιῶν.

ΜΙΧΑΗΛ ΙΔΡΩΜΕΝΟΣ.

ΕΒΡΑΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ.

Α'. ΝΟΜΟΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ.

—ooo—

ΚΕΦ. Α'.

Περὶ δημοσιεύσεως καὶ ἐφαρμογῆς τῶν νόμων.

α'. Ἐγγράφαις, γραφῇ καὶ ἀνάγνωσις τῶν νόμων ἐπ' ἐκκλησίας (Δευτερονόμ. κζ', 1—8—λά. 9—13 καὶ 24—26).

β'. α Δικαίωσις μία ὑμῶν ἔσται τῷ προσηλύτῳ καὶ ἐγγλωτίῳ » (Λευϊτ. κδ'. 22).

ΚΕΦ. Β'.

Περὶ γάμου καὶ διαζυγίου.

α'. Ἀπαγορεύσεις γάμου.

1 Κωλύματα γάμου ἕνεκα συγγενείας (Λευϊτ. ιγ', 1—21).

2. Ἀπαγόρευσις τοῦ μετὰ ἐταίρας ἢ ἀποβεβλημένης γάμου τῶν ἱερέων, καὶ τοῦ μετὰ χήρας γάμου τοῦ ἀρχιερέως (Λευϊτ. κἀ. 7—8 καὶ 13—15).

3. Ἀπαγόρευσις εἰς τὰς θυγατέρας, τὰς ἐν ἐλλείψει ἀφ' ἑνὸς τέκνων κληρονομούσας τὸν πατέρα

αὐτῶν τοῦ ὑπανδρεύεσθαι εἰς ξένην φυλὴν (Ἀριθ. λς'. 8—9).

4. Ἀπαγόρευσις τοῦ μετ' ἄλλοφύλων γάμου (Λευϊτ. κ'. 1—5 καὶ Δευτερονόμ. ζ').

β'. Ὑποχρέωσις τοῦ ἀδελφοῦ ἵνα νυμφευθῇ τὴν χηρεύσαν γυναικαδέλφην του, ἐὰν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἀπεθίῃ ἄτεκνος, ὅπως τῷ ἀναστήσῃ σπέρμα (Δευτερονόμ. κε. 5—10).

ΣΗΜ. Τοῦτο ἦν ἔθος πατριαρχικόν. (Γένεσι. λή. 8—14 κτλ.) Ἐπράττε δὲ τὴ αὐτῇ, ἐν ἐλλείψει ἀδελφοῦ, καὶ ὁ ἐγγύτερος συγγενής· ἢ τούτου ἐπισήμως παραιτουμένου, ὁ μετ' αὐτὸν πλησιέστερος (Ρούθ. δ'. 1—10).

γ'. Διαζύγιον. Ὁ ἀνὴρ ἔχων αἰτίας δυσχερεσίας κατὰ τῆς γυναικός, ἠδύνατο διαζευχθῆναι ἀπ' αὐτῆς, ἥτις ἐπετρέπετο ἵνα λάβῃ ἕτερον ἄνδρα· ἀλλ' ὁ πρῶτος οὐκ ἠδύνατο ἀναλαβεῖν τὴν διαζευχθεῖσαν. (Δευτερονόμ. κδ' 1—4).

δ'. Ἡ πολυγαμία ἐπετρέπετο, ὡς ἔθος παρὰ τοῖς πατριαρχαῖς, καὶ οὐδὲν περὶ τούτου ἀναφέρεται ῥητῶς ἐν τῷ νόμῳ Μωσέως. (Κριταὶ η'. 30—31. Βασιλ. Α'. α. 1, 2 καὶ κε. 42, 43. Βασιλ. Β'. β'. 1, 2 καὶ γ'. 2—6 καὶ 13—15 καὶ ε. 13. Βασιλ. Γ'. ια. 3. Παραλειπ. Βασιλ. Ἰούδα Β'. ια. 21 καὶ ιγ'. 21).

ε. Προῖξ. Κατὰ τὰ πατριαρχικά ἔθιμα, διατηρηθέντα καὶ μετὰ τὸν Μωσαϊκὸν νόμον, αἱ γυναῖκες δὲν ἔφερον προῖκα εἰς τοὺς ἄνδρας, ἀλλ' οὗτοι προσέφερον τὰ γαμήλια δῶρα· ἢ ἄλλως δι' ὑπηρεσίας ἀνεπλήρουν τὸ τοιοῦτο χρέος (Γένεσι. κδ'. 22 καὶ 53. κθ'. 15—19 καὶ 27—29. Βασιλ. Α'. ιη. 25).

ΚΕΦ. Γ'.

Περὶ πατρικῆς ἐξουσίας.

α'. Ἐντολὴ τοῦ τιμᾶν τοὺς γονεῖς (Ἐξοδ. κ'. 12. Δευτερονόμ. ε. 16).

β'. Οἱ κατὰ τῶν γονέων ἀσεβοῦντες ἐθανατοῦντο (Λευϊτ. κ'. 9. Δευτερονόμ. κἀ. 18—21).

ΚΕΦ. Δ'.

Περὶ ἀργυρωνήτων καὶ δούλων.

α'. Ὅροι ὑφ' οὗς ἐπετρέπετο ἡ δουλεία τῶν ἀργυρωνήτων Ἑβραίων (Ἐξοδ. κἀ. 1—11). Ἀπελευθέρωσις αὐτῶν (Λευϊτ. κε. 39—43 καὶ 47—55. Δευτερονόμ. ιε. 12—18).

β'. Ἡ δουλεία τῶν ἀλλοτρίων ἐπετρέπετο, (Λευϊτ. κε. 44—46).

γ'. Ἡ ἀπόδοσις δούλου δραπέτου ἀπηγορεύετο (Δευτερονόμ. κγ'. 15, 16).

ΚΕΦ. Ε'.

Περὶ κληρονομιῶν.

α'. Ἡ θυγάτηρ ἐκληρονομεῖ μόνον ἐν ἐλλείψει υἱοῦ. (Ἀριθ. κζ'. 8).

β'. Κληρονομία τῶν ἐκ πλαγίου συγγενῶν (Ἀριθ. κζ'. 9—11).